

บทที่ 2 ผลกระทบของการดำเนินธุรกิจที่มีต่อสิ่งแวดล้อม

อาจารย์เย็นจิต คงปาน

ความหมายของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ (Business Environment) หมายถึง “ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานขององค์การธุรกิจ ทั้งปัจจัยที่ส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อม”

โดยทั่วไปแล้ว มักมีการจัดแบ่ง สภาพแวดล้อมทางธุรกิจออกเป็น 2 ประเภท คือ **สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ** และ **สภาพแวดล้อมภายในองค์การ**

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ (External Environment)

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลวในการดำเนินงานขององค์การธุรกิจ และเป็นปัจจัยที่องค์การธุรกิจนั้นไม่สามารถ บริหารจัดการ ควบคุม ดูแล แก้ไข ปรับเปลี่ยนได้ สำหรับแนวคิดในการจัดแบ่งสภาพแวดล้อม ภายนอกนั้น ได้มีผู้ทำ การจัดแบ่งไว้หลากหลายแนวคิด ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) ต่อ

1. แนวคิดของ วิลเลนและฮังเกอร์

สภาพแวดล้อมทางสังคม (Societal Environment) จัดแบ่งออกเป็นปัจจัยต่างๆ ดังนี้

- 1 อิทธิพลด้านสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural Forces)
- 2 อิทธิพลด้านเทคโนโลยี (Technological Forces)
- 3 อิทธิพลด้านเศรษฐกิจ (Economic Forces)
- 4 อิทธิพลด้านการเมืองและกฎหมาย (Political-Legal Forces)

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) ต่อ

แนวคิดของ วิลเลนและฮังเกอร์

สภาพแวดล้อมในงาน (Task Environment) จัดแบ่งออกเป็นปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1 ผู้ถือหุ้น (Shareholders)
- 2 รัฐบาล (Governments)
- 3 ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต (Suppliers)
- 4 ลูกค้า (Customers)
- 5 พนักงาน/สหภาพแรงงาน (Employees/Labor Unions)

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) ต่อ

แนวคิดของ วิลเลนและฮังเกอร์

สภาพแวดล้อมในงาน (Task Environment) จัดแบ่งออกเป็นปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

6 คู่แข่งขัน (Competitors)

7 เจ้าหนี้ (Creditors)

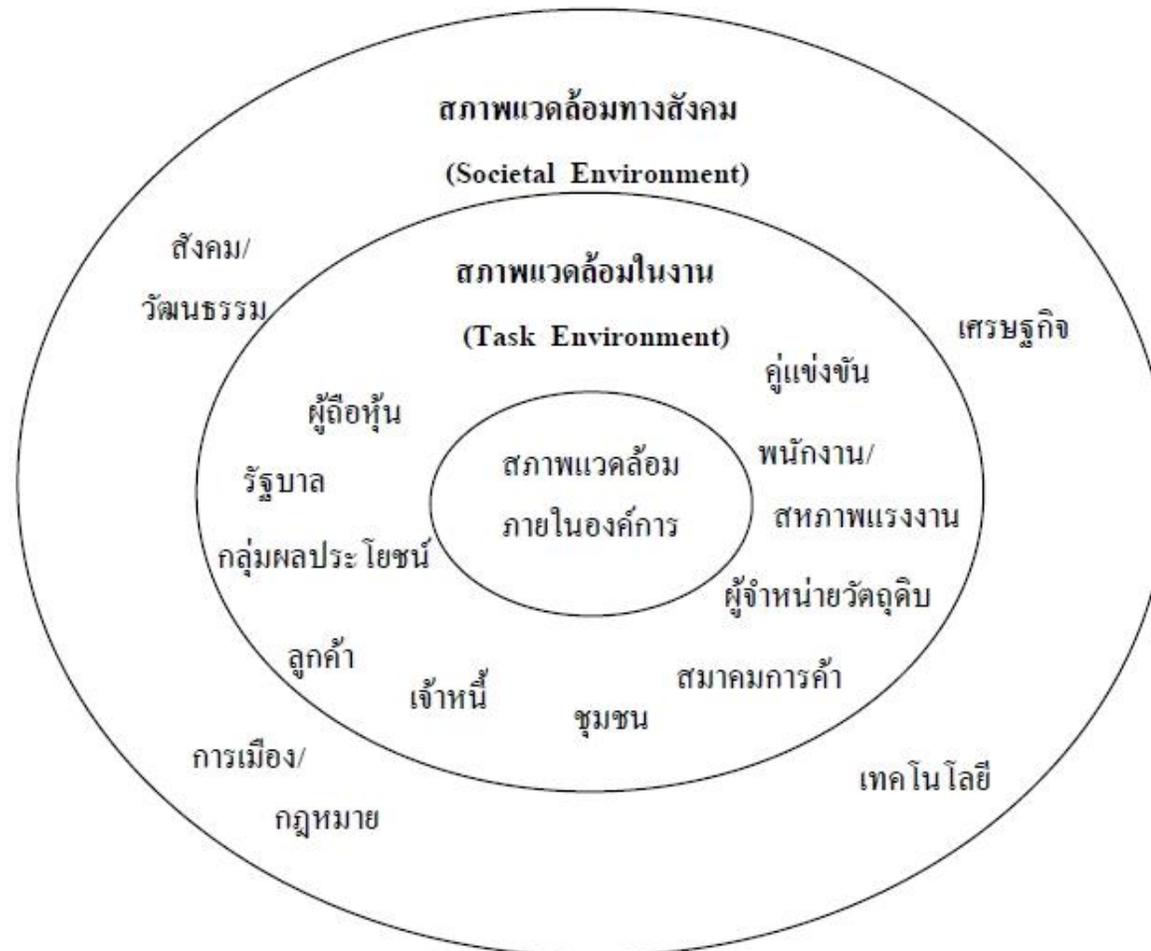
8 สมาคมการค้า (Trade Associations)

9 กลุ่มผลประโยชน์ (Special Interest Groups)

10 ชุมชน (Communities)

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) ต่อ

สภาพแวดล้อมทางธุรกิจของวิสาหกิจและองค์กร

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) ต่อ

2. แนวคิดของ ทอมป์สันและสตรีกแลนด์

ได้จัดแบ่ง สภาพแวดล้อมภายนอก ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมมหภาค (Macro Environment) จัดแบ่งออกเป็นปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1 เศรษฐกิจมหภาค (The Economy at Large)

2 กฎ ระเบียบ (Legislation and Regulations)

3 เทคโนโลยี (Technology)

4 ค่านิยมทางสังคม และ รูปแบบการใช้ชีวิต (Societal Values and Lifestyles)

5 ประชากรศาสตร์ (Population Demographics)

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ (External Environment) ต่อ

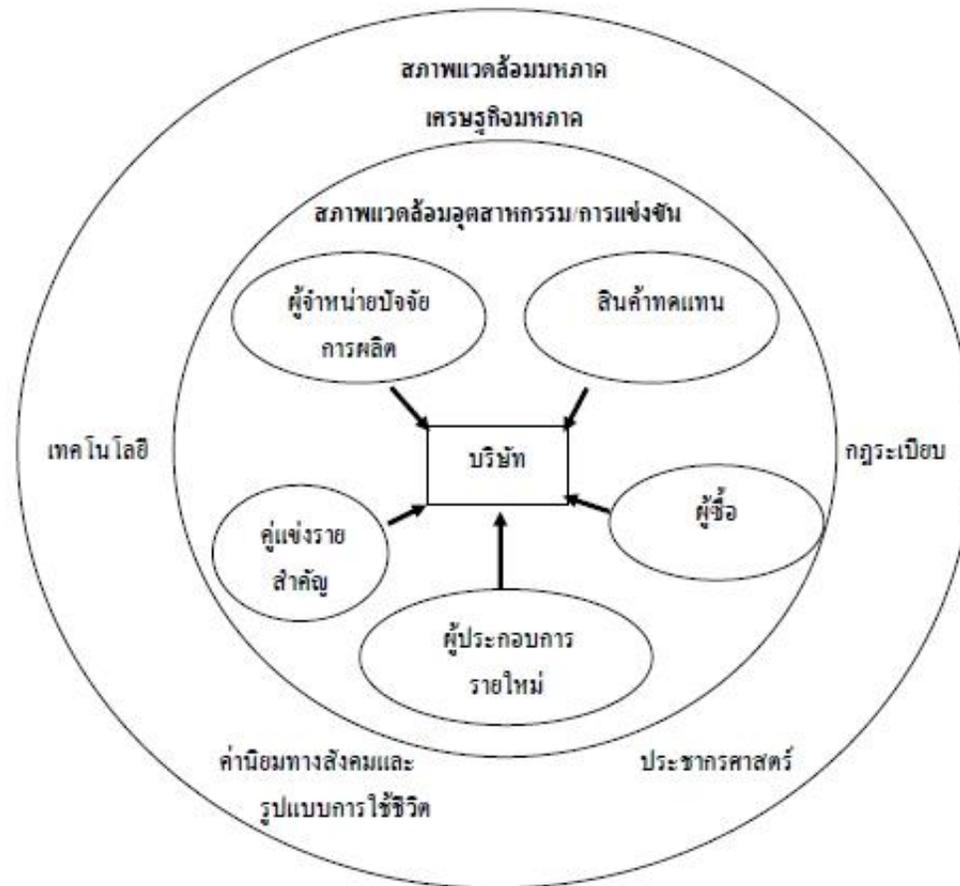
2. แนวคิดของ ทอมป์สันและสตรัคแลนด์

2. สภาพแวดล้อมอุตสาหกรรม/การแข่งขัน (Immediate Industry and Competitive) จัดแบ่งออกเป็นปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1 ผู้จำหน่ายปัจจัยการผลิต (Suppliers)
- 2 สินค้าทดแทน (Substitutes)
- 3 คู่แข่งรายสำคัญ (Rival Firms)
- 4 ผู้ซื้อ (Buyers)
- 5 ผู้ประกอบการรายใหม่ (New Entrants)

สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (External Environment) ต่อ

แนวคิดสภาพแวดล้อมภายนอกของทอมป์สันและสตรีกแลนด

สภาพแวดล้อมภายในองค์การ

สภาพแวดล้อมภายในองค์การ หมายถึง ปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลวในการดำเนินงานขององค์การธุรกิจ และ เป็นปัจจัยที่องค์การธุรกิจนั้น สามารถบริหาร จัดการ ควบคุม ดูแล แก้ไข ปรับเปลี่ยนได้ ซึ่งประกอบด้วย เจ้าของและผู้ถือหุ้น คณะกรรมการบริหาร พนักงานหรือลูกจ้าง และวัฒนธรรมขององค์การ ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังนี้

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ต่อ

1. เจ้าของและผู้ถือหุ้น ในการประกอบการธุรกิจ เจ้าของกิจการจะเข้ามาเกี่ยวข้องในทุกรูปแบบของการดำเนินงานและเมื่อกิจการเจริญเติบโตขึ้น ย่อมมีความต้องการเงินทุนมากขึ้นมักแสวงหาผู้ถือหุ้น เข้ามาลงทุนในกิจการที่จะสนับสนุนให้องค์กร มีภาพลักษณ์ที่ดี และไม่ก่อให้เกิดปัญหากับองค์กรในอนาคต

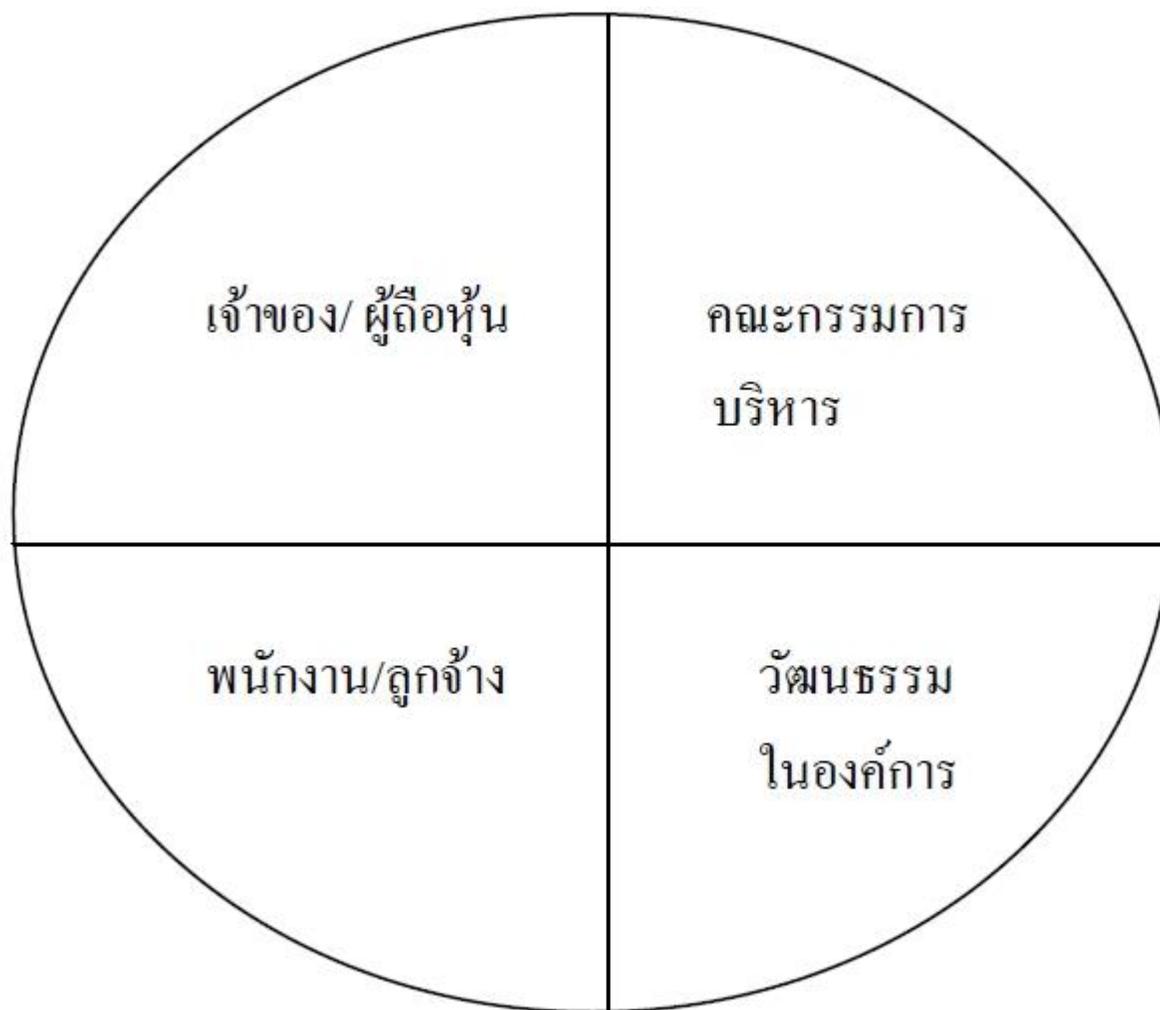
2. คณะกรรมการบริหาร โดยทั่วไปแล้วผู้ถือหุ้นของกิจการจะเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารเป็นตัวแทนของตนเองเพื่อกำหนดนโยบาย แผนงานการทำงานของฝ่ายบริหารของกิจการ รวมถึงการดูแลรักษาผลประโยชน์ต่างๆ ไป คณะกรรมการบริหารจึงจัดได้ว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของกิจการ

สภาพแวดล้อมภายในองค์การ ต่อ

3. พนักงานหรือลูกจ้าง พนักงานหรือลูกจ้างเป็นผู้ได้รับการสรรหา คัดเลือก จากผู้บริหารให้เข้ามาทำงานในกิจการ พนักงานหรือลูกจ้างจึงมีอิทธิพลอย่างมากในการที่จะทำให้องค์การประสบความสำเร็จได้

4. วัฒนธรรมองค์กร หมายถึง สิ่งที่อยู่ภายในองค์การถือปฏิบัติกันมาอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาช้านาน ที่มีการดำเนินกิจการมาเป็นระยะเวลาช้านาน จะมีการพัฒนา วัฒนธรรมของตนขึ้นทั้งในด้าน การติดต่อสื่อสาร การแต่งกาย และระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงได้ยากหรือต้องใช้ระยะเวลาช้านานในการเปลี่ยนแปลงซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลอย่างยิ่งในต่อความสำเร็จขององค์การ

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ต่อ

การปรับตัวเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง

ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ผู้บริหารธุรกิจจึงต้องเป็นผู้ที่คอยติดตาม จัดการ แก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สำหรับวิธีการปรับตัวเมื่อสภาพแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นสามารถกระทำได้หลายลักษณะ โดยผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุด โดยวิธีการปรับตัวขององค์กรสามารถกระทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ

การปรับตัวเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ต่อ

1. การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม เมื่อสภาพแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารเลือกที่ใช้การปรับเปลี่ยนกิจกรรมภายในองค์การให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยวิธีการที่ใช้ในการปรับตัว จัดแบ่งได้เป็น 2 วิธี ได้แก่

1.1 การปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์การ เพื่อให้รองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน เช่น การปรับโครงสร้างการบริหาร การจัดแบ่งแผนกงานขององค์การ

1.2 การคาดการณ์ล่วงหน้า โดยผู้บริหารจะทำการพยากรณ์ คาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต แล้วจึงวางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คู่แข่งขันและพฤติกรรม การบริโภคของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย

การปรับตัวเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ต่อ

2. การใช้อิทธิพลต่อสภาพแวดล้อม เมื่อสภาพแวดล้อมเกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารเลือกที่จะใช้อิทธิพลบางอย่างไป พยายามปรับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยมีวิธีการที่ใช้ในการปรับตัว จัดแบ่งเป็น 3 วิธี ได้แก่

2.1 ใช้กิจกรรมทางการเมือง หลายองค์การผู้บริหารจะพยายามใช้การรวมตัวใน เป็นชมรม หรือสมาคม หรืออาศัยผู้เชี่ยวชาญให้การชี้แนะ เพื่อทำการต่อรองการเปลี่ยนแปลง ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การต่อรองการบังคับใช้กฎหมายต่างๆ หรือการสนับสนุนเงินให้กับพรรค การเมือง

การปรับตัวเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ต่อ

2.2 การร่วมลงทุน ในหลายองค์การผู้บริหารเลือกใช้วิธีการร่วมลงทุนเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้น เช่น ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยหลายแห่งเลือกที่จะร่วมลงทุนกับธนาคารต่างชาติเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

2.3 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ผู้บริหารเลือกที่จะใช้วิธีการ โฆษณาและประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างแรงอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น การโฆษณาที่ มุ่งเน้นเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะ มีการตระหนักถึงคุณค่าของสังคมโดยรวมมากขึ้น

การปรับตัวเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ต่อ

3. การเปลี่ยนขอบเขตงาน ในหลายองค์การผู้บริหารเลือกที่จะใช้วิธีการเปลี่ยนขอบเขตการทำงาน เช่น การ เปลี่ยนสินค้าใหม่ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภค การเปลี่ยนวิธีการให้บริการ การเปลี่ยนกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย การเปลี่ยนหรือย้ายพื้นที่ในการดำเนินธุรกิจ

ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อองค์กรที่ไม่มีจริยธรรม

หากผู้บริหารธุรกิจไม่ให้ความสนใจในเรื่องความรับผิดชอบ จะมีผลกระทบโดยตรงกับสภาพแวดล้อมที่มีต่องาน (Tank Environment) อย่างเห็นได้ชัดคือ

1. ลูกค้าจะมีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อองค์กร โดยเฉพาะในปัจจุบัน เมื่อลูกค้าที่เป็นหัวใจขององค์กรธุรกิจไม่พอใจ จะมีการโจมตีและรณรงค์กันมาก องค์กรธุรกิจจะอยู่ไม่ได้เพราะลูกค้าจะไม่ซื้อหรือใช้บริการ

2. แรงงาน เมื่อคนภายนอกมีความรู้สึกไม่ดีกับองค์กรธุรกิจจะเกิดผลด้านแรงงานด้วย กล่าวคือแรงงานที่มีอยู่จะมีความรู้สึกไม่อยากอยู่ร่วมด้วยต่อไป การสรรหาแรงงานก็ทำได้ยาก ไม่มีใครอยากมีส่วนร่วมกับองค์กร ทำให้ขาดคนงานที่มีคุณภาพมาทำงานได้

ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่มีต่อองค์การที่ไม่มีจริยธรรม ต่อ

3. คู่แข่งขันจะนำจุดอ่อนจุดนี้มาโจมตีมาก โดยเฉพาะคู่แข่งขันที่มีภาพพจน์ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ทำให้กิจการเสียเปรียบคู่แข่งขัน

4. ผู้ผลิตวัตถุดิบอาจไม่ยอมให้ความร่วมมือ เพราะมีผลกระทบต่อสังคมโดยรวม

5. หน่วยงานรัฐบาล จะไม่ให้ความร่วมมืออย่างมากและจะคอยกำกับควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น

กิจกรรมท้ายบทที่ 2

- ให้นักศึกษาวิเคราะห์สถานประกอบการ (1 สถานประกอบการ) ที่ดำเนินธุรกิจแล้วส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและแหล่งชุมชนในสังคม และให้นักศึกษาเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

Thank You!

